

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsaciga mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 1. sušca 1867.

List 7.

Misijon v Smledniku.

(Konec.)

Ni lahko popisati vtisa, ki ga mora občutiti vsako keršansko serce, ko vidi svojega vikšega pastirja v škofovem ornatu, in ljudstvo, ki skesanega serca kleči pred njim in prejema popolnoma odpustek, ki je sklenjen s papeževim blagoslovom.

Po papeževem blagoslovu pa so stopili vikši pastir sami na prižnico in so dobro uro pridigovali od stanovitosti v dobrem. Pokazali so v lepih prilikah, ki so nalaš za kmeta, kako moramo ohraniti to, kar smo slišali skoz tih 11 dni, da sad obrodí v nas. Kaj bi pomagalo, so djali, ko bi si kdo vsadil mlado drevesce, pa bi ga čez leto in dan že izroval, prelomil, ali kak drugač poškodoval? Nič sadú bi ne obrodilo; treba ga je torej varovati in gojiti, da stori dober sad. Nepozabljiva bo ta pridiga nam Smlejem in vsim, ki so jo slišali. Po pridigi pa, potem ko se je zapel „Te Deum laudamus,“ so nam dali milostni knez in škof s presv. Rešnjim Telesom sv. žegen in tako je bil končan naš nepozabljivi sv. misijon, kateri je bil prvi na Kranjskem, ki so ga vodili očetje jezuiti. Vse naj bo k večji časti Božji! —

Kakšen je bil red tega sv. misijona?

Perve tri dni nismo nič spovedovali, ampak samo poslušali smo, kar so pridigovali misijonarji. Četrti dan pa se je začela spoved za otroke, potem so bile na versti žene, dekleta, fantje in na zadnje možje, vsak stan en dan in na zadnje vsi, kar jih je popred ostalo. Zjutraj ob 5 smo začeli spovedovati, o pol šestih in pol desetih je bila določena maša, druge pa so bile za verstjo, tudi njih več ob enem in zadnja je bila o pol dvanajstih. Vselej pred pridigo kakih deset minut se je pela na koru misijonska pesem, ki so jo zložili z vižo vred rajni škof Šlomšek. Ta pesem se nam je tako prikupila, da nam še zdaj šumi po glavi in jo prepevajo prav zelo po hišah. G. učitelja hodijo vedno nadlegovat, da naj jim spiše misijonsko pesem, ali da naj jo posodi, torej tudi pesem tukaj pridenemo.

Srečni in zlati čas svet'ga misijona —
O da smo čakali tudi ga mi!
Milosti svoje znad večnega trona
Svojim otrokom zdaj Oče deli.
Duša keršanska, sedaj se potruđi,
Zvoljen'ga časa nikar ne zamudi!*)

Ljudstvo, oj ljudstvo, izdrami se 'z spanja,
Dnevi zveličanja zdaj so za-té;
Zdaj je čas tvojega obiskovanja, —
O da b' spoznalo, kaj v srečo ti je!
Ták še zdaj usmiljeni Jezus zdihuje
Ko se na sveti misijon ogleduje.

Pridite toraj, vi starši keršanski,
Tukaj si zljajšali bote sercé;
Težke dolžnosti in križi vsakdanski
Stiskajo vas in otroci skerbé;
Kaj bi storili, kako bi ravnali,
V svetem misijonu to bote spoznali.

Vi gospodarji in vé gospodinje,
Ojstra na sodbi bo tudi za vas;
Berž obrnite sem svoje stopinje! —
Hitro poteče ta zvoljeni čas. —
Kako skerbite, kak modro hišujte,
Sebe in svoje zveličat', — tu čujte.

Pridi keršanska mladina ti tudi,
Sini in hčere in posli vi vsi;
V zanjke dobit', vas svet spačen se trudi:
Bodite serčni, da vas ne vloví;
Oh poslušajte glas svet'ga misijona:
Vojska je kratka, pa večna je krona!

Teci k misjonu, zagrešena duša!
Gnade studenci zdaj tukaj tekó;
Tukaj zastarani greh se odpuša:
Glej spovednico, poklekni pred njo!
Rane skeleče se tukaj celijo,
Žalostne serca se tu ohladijo.

Oh ne zamudi, keršanska dušica,
Z Bogom se spraviti, dans je tvoj čas;
Dans se vtolažit' dá Božja pravica;
Jutri je lahko že sodba za nas.
Danes je lahko še vse pridobljeno,
Jutri prepozno in vse zamujeno!

Glej, jaz sem blizo, sam Jezus nam kliče,
Kdor mene iše dans, našel me bo,
Kdor se pa danes, od mene pomiče,
Bode me iskal, pa našel težko.
Toraj Gospoda zdaj zvesto išimo,
Svet'ga misijona kar ne zamudimo!

Kar pa obetamo, zvesto deržimo,
Gola obljuba sej nič ne veljá.
Usmiljen'ga Boga goreče prosimo:
Da stanovitosti milost nam dá.
Oh, naj spominja in vselej nas viža
Posihmal znamnje misijonskega križa!

Šlomšek.

Milo se nam stori pri vsaki reči, ktera koli nas spominja na sv. misijon in ljudje se zdaj sploh po hišah malo kaj družega pogovarjajo, kot od misijona, kako prijetno je bilo, in škoda, da je minul itd. Res, posebno moč ima sv. misijon, tega nobeden ne bo tajil, kateri se ga je v resnici vdeležil.

Opoldne smo obedovali do ene in ob dveh se je začela spet spoved do treh, do pridige; med pridigo se ni spovedovalo. Po pridigi so bile litanije Matere Božje in potem spoved do devetih zvečer, o kateri uri je bila večerja. Po večerji pa smo vsi v koru v eni sobi zbrani opravljali jutrenice in hvalnice (Matutinum in Lau-

*) Zadnji dve verstici se ponavljata pri vsakem odstavku.

des). Mislil sem si vselej pri tem svetem opravilu: Quam bonum et jucundum habitare fratres in unum.

Po Marijnem zvonenu čez eno uro je zapel vsak večer veliki farni zvon in je skoz deset minut oznanoval ljudem, da naj molijo 3 očenaše, 3 češenamarije in 3krat čast bodi Očetu itd. za spreobrnjenje grešnikov. Čudno moč je imelo to zvonjenje, ker kar na enkrat je vse molilo: spovednik in spovedenec, in kar zagomezelo je po človeku, ko je zapel zvon. Perve dni je spovedovalo kakih 15—20 gospodov, zadnja dva dni pa jih je bilo od 25—30 in pri procesiji kakor sem rekel 34. In ko bi bilo tudi 50 spovednikov, bi nobeden ne bil počival, vsak bi bil imel dosti spovedovanja. Hvala vam, verli spovedniki, ki ste, nekteri že celo sivi starčki, tako neutrudeno, goreče in z nekakim posebnim veseljem, s posebno marljivostjo in poterpežljivostjo spovedovali ter delali za Božje kraljestvo. Bog vam stoterno poverni! Tudi dva goreča spovednika iz Ljubljane sta nevtrudeno spovedovala; eden je preslišal celo zvonec, ki nas je vsaki večer k večerji klical. O to je bilo skesanih grešnikov! O kako osrečeni so bili mnogi, ki ne mara po več let že niso opravili veljavne spovedi! V sv. misijonu pa so na čudno vižo zadobili svoj dušni mir in še zdaj se sliši sem ter tje: O hvala Bogu, da je bil misijon! O kako lepo sem vse opravil in kako lahko mi je zdaj pri sercu! Na misijon bi hotel iti, kjer koli bi bil; šel bi še tako deleč. O to smo srečni, ki smo ga imeli. Pa tudi ni čuda, da je toliko ljudstva vrelo v Smlednik. Perve dni je bila cerkev precej polna, zadnje dni pa je bila popolnoma natlačena naša cerkev, ki meri dolgosti 58, širokosti pa 27 stopinj. Pa ne samo po cerkvi in v prezbiternji je bilo vse natlačeno, ampak tudi po vsih treh korih in po obeh zakristijah. Po cerkvenih klopéh je v vsaki samo sedem sedežev, ali o sv. misijonu zadnje dni jih je imela vsaka zraven tih, ki so sedeli, še po kakih 10—11 drugih, ki so stali po klopéh. Zadnji dan so šli nekteri celo pod cerkveno streho na obok in so skoz obširno votlino, od koder veliki luster visi, deržali svoje molke (paternoštre), da bi bili blagoslovljeni, ko so P. Doljak jih žegnivali, in so ostali tam gori ves čas škofove pridige, kjer so, kakor so pravili, vsako besedo na tanko slišali, bolj še kakor pri orglah na koru. Pri spovednicah, katerih smo imeli 12 kar za silo narejenih in na koncu klopi pribitih, in pri spovednicah misijonarjev je bila pa taka gnječa, da so klopi in spovednice pokale in so bili spovedniki skorej v nevarnosti zmečkani biti. Tako so obsuli ljudje spovednice, posebno spovednice misijonarjev, da so se spovedniki s silo komaj pririli do spovednic. Vsak je hotel prvi biti na versti in ko je bil spovedan, ni mogel z lepo preč, ker vsak se je deržal svojega prostora in ni se hotel umakniti. Gospodje, ki so hodili maševat k stranskim altarjem, so mašni plajš še le pri altarju oblekli, kamor ga je cerkvenik mogel nesti, ker si niso upali s plajšem priti skoz tako gnječo do altarja. Nekteri so celo svojega strežnika zgubili med ljudmi, in so mašnik veliko popred prišli k altarju ali v zakristijo, kakor ministrant. Zadnje dneve so pa ravno zavoljo tega mogli odrašeni k sveti maši streči. Od toliko ljudstva je bila pa tudi taka vročina in soparica, da je od stropa cerkve kar kapalo in po stenah voda tekla. Vroče je bilo v cerkvi tako, kakor bi bil prišel v prav zelo zakurjeno sobo; in vse si je moglo pót brisati. Polomili so celo železno pregrajo pri velikem altarju, ter tri droge (štange) čez pol prelomili, ker je bila le prevelika sila. Obhajali smo vse dni po sredi cerkve na oba kraja in po dva, tudi trije gospodje ob enem. Bilo je obhajanih 6500. — Iz vsega tega, prijatel, lahko spoznaš, kako priljubljen da je ljudem sv. misijon. Kdor je le mogel, je šel od doma. Pri nekterih hišah

so se kar skušali, kateri bo na tihem smuknil iz hiše in šel v Smlednik. Nektere hiše so bile kar prazne, ker zaperli so vse, vzeli si seboj kaj jabelk in kruha in s tim se preživili skoz ves čas. Pustili so sem ter tje enega, da je živino opravljal, in kterege je to zadelo, je bil silno žalosten in ako je bilo le mogoče, si je drugi dan dobil namestnika, in tudi on je šel na misijon. Ker so bili pa ljudje za to opravilo tako vneti, se tudi samo po sebi vé, da je rodil veliko sadu sv. misijon. Kdor je poznal našo faro popred in jo vidi zdaj, čutil se bo; ker tistega ponočnega navadnega rogoviljenja in vpitja ni več; tiho in mirno je po fari, kakor bi žive duše ne bilo. In ravno taka je, kakor slišimo, po sosednjih farah, ki so se vdeleževale sv. misijona. Po noči zdaj vse mirno doma spi in počiva. Koliko se manj greha zgodi!

Slišal sem od fanta, ki je bil zvest vsaki noči in je prav zelo ponočeval, da je v pričo veliko družih fantov obljubo naredil: nič več ne ponočevati, in ako me vas pride 10 klicati na vás, pravi, ne pojdem: — mora se enkrat drugač začeti! In to je zunanje, kar vidimo in slišimo; koliko pa je notranjega spreobrnjenja, kterege ne vidimo! Zato pa vidimo vsak dan, posebno ob nedeljah, pred misijonskim križem toliko ljudi moliti, kolikor jih pride k Božji službi. Ne marajo nič, ali je blato ali pa sneg, ali kamnje na tléh; vsak kleči in moli, in si pridobiva odpustkov, da ga je kar veselje gledati. Tudi v stanovske družbe, ki so zdaj vpejlane pri nas, se prav zelo zapisujejo. Dobil bo vsak, kateri je zapisan v družbo svojega stanu, posebne bukvice, ktere obsegajo pravila stanovske, ki se že tiskajo pri g. Milic-u v Ljubljani z dovoljenjem vis. č. ljubljanskega škofijstva in bodo veljale kakih 6 soldov, s pripravno podobo varha te družbe. Družbi deklet in žen ste imele na praznik čist. spočetja Marije D. svoj poglavitni praznik in popolnoma odpustke, ako sv. zakramente vredno prejmejo, in glej! spovednice so bile kar obsute pobožnih duš. Jaz le toliko rečem in vsaki, kateri je izveden o ti reči, mi bo poterdil, da tri reči so potrebne, da se spreoberne še tako neverna in zgubljena fara, naj si že bo na deželi ali v mestu, prva je: misijon, druga: misijon, tretja: misijon.

M—b—j—v.

Tri mesce na Jutrovem.

XIII.

(Ogledovanje nekterih znamenitost proti jugo-zahodnjemu koncu mesta: Cerkev Božjega groba, njen občert in zgodovina; podertine cerkve M. D. Veči, johanitarskega poslopja itd. Davidov stolp ali Hip-picus. Armenska cerkev in samostan. kapelica sv. Jakopa. O Armenih. Anova hiša, Dair-ez-zejtún, sirski samostan in ondotne znamenitosti, vrata sv. Petra. Protestanški tempelj in kramarija bibliške družbe. Obiskanje od preč. o. kustosa.)

Ne deleč od Ratisbonovega samostana proti večeru precej nad križevim potom je avstrijska romarnica ali hospic. Od tod naprej proti severo-zahodu pa je kacihi deset minut Kalvarija in cerkev Božjega groba. Kakor smo dopoldne 20. sušca ogledovali severno-izhodnje znamenitosti mesta Jeruzalema, tako smo popoldne tega dne proti zahodu se obrnili. Prišli smo naravnost k cerkvi Božjega groba, glavnemu svetišču v svetem mestu, in smo jo zunaj nekoliko bolj premišljevali in ogledovali. Vredno je, da si častiti bravec glavne načerte tega silnega poslopja v spomin vtisne, ker brez tega ne more nadaljnjega razlaganja prav umeti. Naj tedaj poskusim malo popisati lego in dele cerkve Božjega groba, ki jo Arabi imenujejo „Keniset-el-Kiamet“ ali „cerkev vstajenja.“

Vélike vrata v cerkev derže od jugo-zahoda. Pred vrati je velik štirivogelnik, sejmiše za molke, podobe in vsaktere reči, zlasti kakoršne romarji za spomin seboj jemljó. Prostor ta pa, do katerega se pride po dveh ulicah, je sam od vseh strani s poslopji obdan. Ako se proti cerkvi oberneš, imaš ob levi in desni greški samostan in druge njih poslopja, ki so sklenjene s cerkvijo Božj. groba. Pred seboj nekoliko na levo pa si misli najprej velik krog: v sredi tega kroga je malo poslopijče Božjega groba, v neki daljini na okrog so skloniki in stebri, na katerih sloni velikanska, pa močno poškovana kupla. To je svetišče, ki ga imajo skupaj katoličani, greki, armeni itd. Precej nasproti, le malo stopinj od Božjega groba, nekako proti jugu, v sredi prostora je prelepa greška cerkev. Le-tá ima svojo lastno prav lepo kuplo. Proti izhodu od Božjega groba je cerkvica katoličanov in precej vstric proti jugu zakristija; iz obeh derže vrata naprej v mali frančiškanski samostan, ki je naslonjen na cerkev Božjega groba in kjer so stražniki tega svetišča. Ravno na nasprotni strani od katoliške cerkve, namreč proti zahodu od Božjega groba, pa je armenska cerkev in samostan, in sicer ob levi, ko se gre v svetišče skoz vélike vrata. Okrog greške cerkve, ki je kakor podkov v sredi poslopja, so hodiša; ob straneh teh hodiš pa razne kapele na okrog tako-le: precej ob latinski cerkvici je zakristija, potlej ječa Kristusova, zatem kapela deljenja oblačil; ravno ob koncu greške cerkve precej dalje pa se gre po stopnjicah v kapelo sv. Helene in od onod še globokeje v zemljo v kapelo najdenja sv. križa; nekoliko na okrog dalje zopet nad zemljo je steber z sramovanja; od njega še dalje v krogu pa so stopnice nakviško na silo imenitni kraj, namreč na Kalvarijo. Zraven Kalvarije, pa zunaj cerkve, je kapela žalostne Matere Božje; le skoz okno se vidi s Kalvarije va-njo. Vse to in še veliko družih prostorov je pod eno streho, iz česar se lahko posname, koliko prostora ima pod seboj. Bolj na tanko o tem svetišču in njegovih razdelkih bom pisal o drugi priliki, zdaj naj povém nekoliko zgodovine te preslavne cerkve.

Sozidal jo je vpervo cesar Konstantin od leta 326 do 335, pa bile so takrat svetišča še ločene, in manj jih bilo kakor zdaj. Te svetišča je bil razdjal Kozroa II l. 614. Na prošnjo zmagovavčeve žene, ki je bila kristijana in sestra greškega cesarja Mavricija, je smel mlih Modest, pozneje patriarh, svetišče zopet obnoviti. Toda kalif Hakem, egipčanski Neron, je leta 1010 brez usmiljenja zopet vse razdjal. L. 1048 greški poslopničarji na povelje cesarja Konstantina Monomaka zopet povzdignejo svetišča, in sicer po osnovi patriarha Modesta, namreč kroglično (rotondo) nad Božjim grobom in tri ločene cerkve ali kapele. Te ločene svetišča so križarji l. 1130 zedinili v eno samo, s čemur pa je zginila, se vé da, vsaka ravnomernost ali simetrija. Vogué pravi, da delo križarjev, v katerem je romanski s saracenskim obokom zedinjeni zlog, spremenjen po francoskem kusu, od križarskih časov ni dosti spremenjeno do današnjih časov. L. 1508 je bil strašen ogenj pokončal del okrogline ali kapele krog Božjega groba, potlej Kalvarije in raznih armenskih svetišč. Marsikaj lepote teh svetišč iz Konstantinovih časov je zginilo, ne le po nepričelnem fanatizmu, ampak tudi pod nespretnimi rokami grekov, pravi neki pisavec.

Lice cerkve Božjega groba kaže očitne znamenja iz 12. stoletja. Na stebrih se vidi bizantinska posnema korinškega zloga. Izbuknjene dela in olupšave kažejo zgodbe iz evangelija: vstajenje Lazarja, cvetno nedeljo, zadnjo večerjo itd. Izrezline so natorne in prav natanko. V kotu ob levi se znad cerkve dviga stolp, ki je pa pričeljen ali odbit. Sicer je vsa cerkev obdana in skle-

njena z mnogoterimi poslopji, kakor je na Jutrovem navada. Nad frančiškanskim malim samostanom je celo turšk hlev in več druge, in še večí nesnage, kar sem že o drugi priliki omenil. Sliši se pa ravno zdaj, da imata veliko kuplo vender res popraviti Francoz in Rus, in ena naj večih dobrót je ta, da se imajo neljube stanovanja ob kupli odpraviti ter bode cerkev Božjega groba bolj na prostem stala. —

Naprej gredé proti poldanski strani smo vidili to pot te-le znamenitosti:

1. Podertine cerkve Marije D., imenovane Veči, iz križarskih časov. Pod njenim sprednjim koncem je bila neki ječa, v kateri je bil sv. Peter zapert. 2. Blizo ondi so ostanki glasovitega johaniterskega poslopja, katerega en konec se je dotikal podertin razdjanega svetišča Božjega groba. Med rezlinami nad vrati se še razloči jag-nje, ki je bilo znamenje gostilnikov sv. Janeza Jeruzalemskega. Bilo je v 11. stoletju, ko so amališki trgovci od musulmanov dobili privoljenje, da so smeli blizo Božjega groba zidati pribežališe za romarje. Postavili so toraj dve sprejmiši ali romarnici: eno posvečeno sv. Marii Magdaleni, drugo sv. Janezu. Po pridobitvi Jeruzalema je bil tudi Miroslav Buljonski v ta red pristopil in ga z obilnimi darili obogatil. Poterdil ga je tudi papež in ga oblažil z mnogoterimi pravicami. Vitezi so nosili duhovsko obleko in zavezovali so se z obljubami. Delili pa so se v tri ločine: v vojsake, duhovne ali milošnike, in službine brate. Pozneje se je njih red razmnožil in ločil v 7 jezikov. Ti vitezi so skoz več stoletij branili keršanstvo zoper prederznosti Turkov in divjakov. Kedar je omagalo latinsko kraljestvo v Jeruzalemu in je bila vzeta Aka (st. Jean d'Acre 1291), so se junaki vstanovili na Cipru, potem na Rodu in na Malti, od koder so več stoletji branili keršanstvo zoper otomane in divjake. 3. Unemu svetišču nasproti proti Božjemu grobu so ostanki cerkve Marije D. Latinske iz 12. stoletja, po jakobitovskem izročilu na mestu, kjer je Marija stala med križanjem Božjega Sina. Ondi blizo je bila cerkev sv. Marije Magdalene ali „Marije Manjši,“ ktere pa ni več sledi.

Ostanke teh svetišč smo gledali in premišljevali z zelene trate, od koder smo deleč proti jugo-vzhodu vidili tudi goro Nebo, s ktere je svoje dni Mozes obljubljen deželo ogledal. — S tega kraja se tudi lahko opazuje, kako imajo jutrovci mnoge bazare ali semjske terge kar pod zemljo, in na verhu je trata, ter bi nihče ne mislil, da je kaj spodej. Menda zavoljo vročine so pogosto staniša jutrodeželcev nekako v zemljo vrite, podobne kartinam, in velikrat je znati, da imajo le na stropu odpertine, iz katerih jim prihaja kaj svetlobe in zraka. — Opazoval sem še ta dan, da v Jeruzalemu so ljudje, kar se mi je zdelo, ličniši in prijazniši kakor pa v Egiptu, kjer je v primeri prebivavcev dosti manj kristijanov.

Omenim naj tukaj velikanskega poslopja nekakega gradu ali ostroga blizo jatovskih vrat, ki ga imenujejo Davidov stolp, dasiravno ga gotovo ni David zidal, — po arabsko pa naravnost el-Kal'ah, t. j. grad, v katerem je turško vojaštvo. Gornji del je iz novejših časov, spodnji pa s svojimi silovitimi skalami razodeva starejšo dobo svojega začetka. Stanovali so tukaj najberže latinski kralji. Od 16. stoletja se je imenoval stolp Pizanski, najberže zato, ker so ga bili v novo popravili in pozidali mojstri tega naroda. Učenih velik del je ene misli, da ta grad je Hippicus, ki ga je zidal Herod v spomin vojaškemu tovaršu, kateri je bil v boju konec storil, akoravno drugi zoper to misel mnoge dvome zbuja.

Eno naj imenitniših poslopji v temu koncu je armenska cerkev in samostan s svojim razkolniškim patriarhom — med Davidovim stolpom in hribom Sionom. Cer-

kev, velika in silo bogata, pa ne odveč okusno ozališana, vsa napolnjena s podobami in tablami, je posvečena sv. Jakopu starejemu. Znamenitna je prelepa kapelica na mestu, kjer je bil ta apostelj ob glavo djan. Lepa z marmorjem obdana dolbina je, v katero tudi katoličani v njegov god hodijo maševat; vrata so iz perličine. Duhovnov dvojna versta je ravno imela neko opravilo, menda večernice, ko smo prišli v cerkev, in bilo je veliko ljudstva v nji. V prav dolgih štolah in črnih talarjih so po obeh straneh stali in peli v armenskem jeziku, kakor je bilo viditi, veči del iz glave; v sredi so bile odperle velike bukve. Ljudje so bili viditi čednega in resnega obnašanja. Pogledali smo tudi v patriarhov dom, kterege pa ni bilo doma; sprejel nas je njegov namestnik in silo priljudno z nami govoril po tolmaču. Armeni so povsod sploh premožni ljudje, bodi si katoliški ali razkolniški, in pri ločenih ni čutiti tistega sovraštva zoper katoličane, kakor pri marsikterih drugih razkolnikih, torej je upati, da bode tudi te, ki so še ločeni, kmali luč spoznanja razsvetlila, da se z nami zedinijo. Njih samostan v Jeruzalemu je naj obširniši in naj bolje zidan izmed vsih na Jutrovem; obsega semenišče in romarnico s prostorom za kakih 3000 ljudi; v znotranjem ima prečudno lep vert; tudi s svojo lastno tiskarno je oskerbljen. Patrijarh ima neki krog sebe 5 škofov in čez 100 duhovnov. Pri tacih okolišinah ni čudo, da so Armeni olikani ljudje.

Proti Sionu zakernivši smo prišli k hiši Anovi ter k sirskega samostanu in cerkvi. V nekem vertiču raste več oljk in izročilo pravi, da je bil ondi k oljk-nemu drevesu Kristus privezan. Imenuje se torej to poslopje „Dair-ez-zejtún“ — Oljkini samostan. Znamenita je kapela, kjer je bil Sin Božji v obličje udarjen. Sirski razkolniški samostan, kakor pravijo, je zidan na mestu, kjer je imel sv. Marka hišo. Kažejo ondi kerstni kamen, kterege so neki rabili prvi kristjani, in Marija D., pravijo Sirci, se je bila tukaj dala kerstiti. Neka ženska nam je kazala nekako kerstno skledo in nikoli ni mogla Boga prehvaliti, vedno je ponovljala s priprosto ponosnostjo: „El hamd lillah!“ — „hvala Bogu!“ za redki spominek. Veliki altar v ti cerkvi je kaj lepo ozališan. Bolj zanesljivo je izročilo, ki kaže zunaj cerkve mesto tistih vrat, skoz ktere je bil prišel sv. Peter k svojcem v hišo, potlej ko ga je bil angel iz ječe rešil. Kamen se kaže pri tleh, ki je še od nekdanjih vrat. Sirci imajo ondi patriarha, kakor Armeni. — Ob tem koncu mesta je še vstav angleških judov in protestanški tempelj, blizo Davidovega stolpa, zidan na stroške bibliške družbe v Londonu, ki ima ondi blizo tudi svojo kramarijo, ter prodaja skažene biblije, podobne, fotografije ss. krajev in popise v vsih mnogih jezikih, zlasti tudi v ruskem.

Na večer tega dneva nam je prečast. o. kustos, vel. namestnik patriarhov, spremljan od dveh kavasov, povrnil vradno obiskanje.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Iz nekega ameriškega dopisa posnamemo te-le pomenljive besede: „Veseli me slišati, da je naša slovenska reč vendar malo boljša. Slovenec mora v resnici Slovenec biti. Zdaj se ne more več reči: Unser Centrum ist in Frankfurt. Središče avstrijsko je zdaj v narodih. Tem naj vlada bo pravična, pa bo dobro. Dobro, se vé, na svetu ne bo več, so že mavtarji predelež segli, vse imajo že v rokah. Še celó Avstrija večkrat naj više službe takim daje, ki imajo vse drugo mnenje v verskih zadevah, kakor avstrijske ljudstva. Božji blagoslov je iz deržav zginil, zato se pa tudi noče nič skupaj deržati; po

vsih krajih se niti tergajo, da tkavec ne vé, kaj bi začel, kje bi pred vezal itd. Kaj pa Rim? Ubogo mesto, ubogi papež, — kliče svet; mi katoličani pa vse cesarje in kralje bolj milujemo, kakor papeža, ker dobro vemo, da ta skala se ne umakne valovom.

— Iz deželnega zbora. Vsi poslancev volitve so poterjene. Domorodni poslanci so želeli šolsko vprašanje obravnavati, ker je pa deželni poglavar za trdno in večkrat opomnil, da nima pooblastenja vdeleževati se razprave, segajoče v deželno postavodajstvo, so poslanci odstopili. V mestni odbor so voljeni gg.: Langer, Toman, Bleiweis, Kosta. Njih namestniki so: Rudež, generalvikar Kos, Svetec, Kozler. V pomnoženi odbor sta voljena: Svetec in Kozler, in za namestnika: Gariboldi in Debevec. — Na vprašanje g. Sveteca je g. poglavar zaterdil, da ces. vlade je volja, pri oddajanju ces. služb na domače ljudi ozirati se in pa tirjati znanje domačega jezika. — Rešenih je več prošelj raznih srenj; sklenjeno, da v prihodnje bode zborovanje v Redutu; odmenili so prositi Njih veličanstvo, da naj se nova vojaška postava odloži, dokler se v zborih ne reši po postavni poti; tudi je obveljal predlog, da naj deželno zastopništvo napravi lastno blagajnico ali kaso; deželni odbor je dobil nalogo, ministerstvo prositi, naj poskerbi, da se dosedanje postave zastran slovenščine v pravosodnih rečeh na tanko spolnujejo, — in pa da naj prihodnjemu zboru predloži, kako naj se ravnopravnost slovenščine doseže v šolah, vradih in sodnijah.

— Undan so našli v Ljublanici utopljenca, v plahto zavitega, ki je bil že delj časa v vodi; bil je boje mizarski rokodelc.

— Nižje in srednje šole sklenejo v saboto prvo polletje ter imajo svoj pust potem do prvega petka v postu. Marsikterege učenca bo morebiti že sedaj pust pobodel, to je, spričevala svojega si ne bo upal pokazati staršem in drugim sprednikom svojim. Po srednjih šolah imajo nove spričevala, na katerih so tako imenovani klasi ali znaki iz nramnega vedenja, iz marljivosti in napredovanja v naukih po versti natisnjeni, da tudi manj učeni starši lahko vedó, koliko veljavo ima ta ali uni red, ki ga je sinko dobil v posameznih naukih, koliko je boljših in viših, koliko pa slabših ali nižih itd. To je prav, da se zanikarni ne morejo potem izgovarjati, kakor se je doslej nekterikrat prigodilo.

Z Gojzda 16. sveč. G. (Smert je negotova.) Štric farne cerkve ste na levo roko od ceste gori na griču dve hiši pod visokim hribom, nad katerim so planine. Ena teh hiš je nižej proti cesti, druga višej pod hribom. In v višji hiši se je zgodila prigodba 12. dan svečana tega leta, ktera nam spričuje, kako nam je smert neznan. Okoli pol pete ure zvečer priskaka namreč strašna skala s hriba doli, ktera se je bila utergala za voljo vednega dežja. Skala je več od pet čevljev visoka, več kot štiri čevlje široka, in utegnila bi tehtati kakih petdeset centov. Skočila je pa na hišno streho, jo je prederla in čez peč telebila na tla. V hiši je takrat bila 21letna deklica in dva otroka. Otroka sta bila okoli mize, mlada deklica pa, hči gospodarjeva, je bila pri peči na klopi, precej za vratmi. Skala je letela memo nje in vergla strop na njo, kateri jo je bil vso polomil. Le s težavo so izlekli mrtvo spod tramov. Otrokoma se pa nič zgodilo ni. Če bi ta deklica, Barba Pirčeva po imenu, bila imela kako grešno znanje, kakor se pri mladih ljudeh rado godi, kako nesrečna bi ona bila! Ni se pa takega, in nič napčnega od nje slišalo in upati je, da ji je Bog milostiv, ki jo je tako hitro poklical iz sveta. Tako mnogotere poti Bog ima, klicati ljudi iz tega sveta. Glej deklica! glej mladeneč! da vaju smert ne pripravljenih ne ulovi!

Bistriška srenja na Koroškem si je gospod And. Einšpielerja izvolila častnega srenjčana.

V Rimu, 18. svečana 1867. — J. Š. — Ker se je zopet nekaj dogodb nabralo, ki bodo morebiti častite čitatelje „Zg. Danice“ zanimivale, sem si zopet nekaj časa odtergal, da Vam pišem. Štirinajsti dan pretečenega mesca sem tudi jaz bil pri mnogojezični akademiji v propagandi, ali v zavodu, v katerem se mladenčji iz vsih krajev sveta za nevarne in težavne vnanje misijone pripravljajo. V devet in dvajsetih raznih jezikih so mladigospodi govorili, pa tudi večidel vsaki po svojem govoru po edno narodno pesem svojega ljudstva zapeli, kar me je posebno zanimivalo. Poslušavci so pri tej priložnosti skorej vse evropske narode in severne Amerikane v tako obilnem številu zastopali, da se sicer v prav prostrani dvorani vender skoraj ni bilo kos ganiti, in naj bolj so arabskemu in pa perzijanskemu govorniku ploskali, ki sta se z neko nepopisljivo narodnostno in naglo ponašo od vsih drugih odlikovala. — Tudi nemškemu govorniku se je obilno ploskalo, akoravno je bil med govorom večkrat obtičal, kar se je bojda po pripovedovanju naših, čeravno nemških gospodov, tudi druge leta po neki posebni naključbi nemškemu govorniku navadno rado pripetilo. Le slovanskih govornikov gosp. Marka Maslaka, Ilirca iz Rasne v Hercegovini, in pa Petra Dobrova, Bulgarca iz Filipolja, ta čast in sreča ni doletela, akoravno jima je mila slovanska beseda gladko tekla, in je bila po moji misli tudi vsa njuna ponaša kaj izverstna in primerna. Le malo število nazočih Slovanov, in pa, kakor se mi je dozdevalo, kakih šest severnih Amerikanov, smo jima ploskali, kolikor smo bili kos.

Pervega in družega svečana je bila pri sv. Klemenu velika slovesnost, obhajal se je namreč god sv. Ignacija Antiohenskega, katerega sv. ostanki tukaj počivajo. Tudi spodnja podzemeljska bazilika, za katero še pred nekerimi leti nihče vedil ni, in v kateri je počivalo sv. truplo naj večega dobrotnika slovanskih narodov, sv. Cirila, je bila krasno razsvitljena. Skoz žagred zgornje cerkve pelje pot po širokih in visokih lepih stopnicah v tako staro, tudi v cerkveno-zgodovinskem pomenu imenitno baziliko, ki jo bodem drugokrat bolj natanko popisal. — Že v njenem predvežji je na zidu še čisto dobro ohranjena malarija, ki priobčuje, kar tudi pisanje na sliki svedoči, kako sv. truplo našega apostola pod papežem Nikolajem iz Vatikana v to cerkvo prenašajo. Na evangelijski strani, in sicer vstric nekdanjega velikega altarja te bazilike, ki, se vé da, sedaj nima nijednega altarja, pa se nahaja izzidan grob, v katerem je nekdanj truplo sv. Cirila počivalo, — toda čisto prazen. — Kam da je prišlo njegovo sv. truplo, sam Bog vé. Le malarija nad omenjenim grobom, ki je še tudi dobro ohranjena, akoravno je bila ta cerkev več stoletij s kamenjem in perstjo do verha napolnjena, nam spričuje, da je to resnično grob sv. Cirila, kajti več čertic iz življenja tega sv. apostola nam pred oči stavi. Obé té sliki ste v veliki obliki krasno fotografično posnete, in se dobivate v žagradu pri sv. Klemenu po 5 frankov ali vsaka za kaka 2 gld. in 50 kr. avst. veljave v papirju. Čisti iznesek je namenjen v plačilo za tiste delavce, ki v tej cerkvi še vedno kopajo in zdaj na drugih krajih iščejo trupla sv. Cirila. —

Tudi sv. Oče so se bili pripeljali k sv. Klemenu, in so bili obiskali celó še spodnjo baziliko. Z neko posebno pozornostjo so se mudili pri omenjenih malarijah, ki nas sv. Cirila spominjajo, kakor tudi pri njegovem grobu... Da bi bili vender vsi Slovani katoličani! — Ko so sv. Oče po stopnicah v baziliko prišli, zaslišim naenkrat nekaj hruš in ihtenje; ko pa bliže pridem, vidim, kako je več ptuje gospode, moških in ženskih,

sv. Očetu k nogam padalo, jim noge in roke poljubovalo in kako gospe iz zgolj ganjenja ihtijo.

V noči od devetega do desetega svečana so tukaj prekucuhi na raznih krajih mesta ob ravno tistem času več stenolomov ali petard zasmodili, v spomin, da je bila devetega svečana 1849 ob dveh zjutraj v vstavodavnem zboru rimska republika oklicana, in da so bili takrat papež od puntarjev vlade odstavljeni. Pa ker je vlada kaj takega in menda še kaj hujšega pričakovala, je bilo na enkrat več tisuč vojakov raznega orožja na ulicah, ki so mesto na vse kraje preiskali, pa vender niso nikogar našli, kajti mestjani, ki so sv. Očetu kakor se zmerom bolj vidi, serčno vdani, so še vsi spali, podkupljeni pa, ki so to hudobijo opravljali, so se bili že poskrili.

Devetega svečana je bil pri sv. Petru zv. Benedikt Urbinski (da Urbino) slovesno v število zveličanih prištet. Bil je rojen v mestu Urbinskem 23. kim. leta 1560 od imenitnih staršev. Akoravno je bilo več papežev in ob času njegovega življenja še kardinalov iz njegove žlahte, si vendar ni iskal posvetne časti, ki bi jo bil lahko dosegel, temuč stopil je v ponižni red oo. kapucinov, v katerem je do 30. mal. trav. 1625 tako sveto živel, da je Bog že v življenju pa tudi po smerti po njem več ojestro dopričanih čudežev storil. — Tudi jaz sem se hotel te slovesnosti vdeležiti. Ko se sv. Petru približujem, že zagledam veliko sliko, ki je visela od srednjega predelka (loggia) velikanske cerkve ravno nad vratni, toda še zagrnjena; bila je podoba zv. Benedikta. Ko pa v cerkev stopim, se kar začudim, kajti več ko tri tisuč lučic v krasnih in umetnih skladbah razstavljenih je razsvetljevalo tisti del cerkve sv. Petra, ki je pred papeževim altarjem, velikim vratom ravno nasproti, namreč tisti razdel, ki bi bil po naši navadi prezbiterij in v katerem bi stal pri nas veliki altar; razloček je le ta, da je ta razdel že sam tako velik in prostoren, kakor postavim Celjska farna cerkev. Visoko na kardinalskem altarju, ki stoji v cerkvi sv. Petra na tistem mestu, kamor bi pri nas veliki altar postavili, pa je visela druga še tudi zagrnjena slika zv. Benedikta, med tem da so po zidu med lučicami razstavljene druge slike čudeže kazale, ki jih je Bog delal po zveličanem Benediktu. — Ura deset odbije, kar pridejo kardinali, ki so udje zbora sv. obredov, obdani od šentpeterske duhovščine (tudi Strosmajer so bili pričujoči z drugima dvema škofoma) ter se naravnost podajo k omenjenemu kardinalskemu altarju. Tajnik zbora sv. obredov stopi na svoje mesto ter glasno bere določilno pismo, da je zv. Benedikt številu zveličanih pripisan, in naznani tudi vzroke te določbe. Na to se „Te Deum“ zapoje. Ko so bile besede „Te Deum“ izgovorjene, pade zagrinjalo od slike zveličanega Benedikta, zvonovi zunaj, ne v cerkvi, začnejo zvoniti, topovi v Angelovi terdnjavi pa pokati, da se zemlja trese; vse pade na kolena in počasti služabnika Božjega. — Ni dopovedati, kako slovesen trenutek da je to; vse svoje žive dni se ga bodem vesel spominjal. —

(Konec nasl.)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Igrača skorej je, kar deželni zbori počenjajo, proti temu, kar bi imel bližnji državni zbor rešiti. Tehtne so prav za prav le volitve za državni zbor, ki so pa ravno te dni večidel dokončane. Ako se njih veliko ne moti, bi ravno to utegnili biti prilika k povzdigi tacega vstavnega poslopja, ki bo za vse dobro in res čemu podobno, ako ne bode strast vsega zaverla in razderla. Zakaj samoupravnost ali avtonomija posameznih dežel in pa

njih občne zadeve se imajo zdaj določiti, kakor se upa, in če se to prav reši: blagor cesarstvu in podložnim.

Naznanjeno je bilo undan, da je ogerski zbor popolnoma in brez prideržka sprejel predlog Stratimirovičev in družih Serbov ter Slovanov in Rumunov za neprikrajšano ravnopravnost vsih narodov na Ogorskem. To naj resnobno sklene tudi dunajski državni vstavopopravljalni zbor, in izpeljuje naj se pošteno takraj in unkraj Litave: pa je mir v Avstrii. Ni toliko ležeče na tem, kako deleč naj avtonomija seže, temuč veliko več na tem, da se zopernaravne hegemonije narodov nad narodi v ravno tistem cesarstvu pod klop veržejo, ker to je tisti červ, ki spodjeda zadovoljnost narodov in ravno zato tudi podira zaupnost in moč vlade.

Upajmo, da Slovani bodo večino v zboru, ako jo dobijo, možko rabili, da ne bodo ne za dlan pri svojih pravicah odjenjali, — pa tudi ne za dlan družih pravic odšipnili. Upajmo, da slovanska večina se ne bode znižala k temu, da bi sakristije pometala, v katoliške zaveze skleške metala, na škofo in duhovstvo katoliško napravljala v svojih sejah frajmavarski gon in lov. Upajmo, da slovanska večina bode ohranila in povzdignila Avstrijo, mir in zložnost med narodi s svojo zmernostjo in pravičnostjo vterjevala. Naj zvedó Nemci, Madjari, Italijani da Slovani so olikani.

Malo dni pozneje, ko so bile te verstice spisane, se je že vse drugač zasukalo. Sliši se namreč, da nekateri Slovani bodo poslance na Dunaj poslali, drugi pa ne! Svatopluk in pa njegova butara s čepiči.

Ogersko ministerstvo. Andraš — predsednik; Festetič, na kraljevem dvoru; Bela Wenkheim za znotranjstvo; Lonjaj za deželno denarstvo; Eötvös (protestant?) za bogočastje in uk; Horvat za pravstvo; Miko za očitne dela in občevaranske zadeve; Gorove za trgovstvo, obertnost in kmetijstvo. Ministerstvo deželne brambe je za zdaj izročeno tudi predsedniku.

Romanje na osemnajststoletnico. V Baltimori že budi „Volksztg.“ amerikanske katoličane, da naj napravijo občinsko romanje iz vsih škofij na 1800letnico v Rim za 29. rožnika, ko se bo obhajalo častitljivo mučenstvo apostoljskih pervakov in se bode ob enem 25 zveličanih mučencev slovesno prištelo med svetnike. Tako skupno romanje, pravi dopisnik, bode bolji kup za posamezne, bolj spodbudno, bo škofom in sv. Očetu veselje delalo.

Italijansko. Po odhodu Francozov iz Rima je sloveč pridigar rekel z lece: „Zdaj enkrat, prijatli, zamoremo v miru obhajati visoki božični praznik. Ne vidimo več tukaj francoskega bandera, ki nam žalost obuduje, ker akoravno so ga možje nosili, ki so bili sploh našega sočutja vredni, je vendar (to bandero) cerkvenega naj višjega poglavarja varovalo le rovarstvu v prid. Potem ko se je našim sovražnikom dovolilo štiri petine keršanske zemlje vzeti, se od tod odmikajo, da taisti sovražniki skorej še ostanek zamorejo vzeti. Toda nikar nad tem ne dvomimo, druga bramba, bramba Božja je z nami in s Pijem IX.“

„Unità catt.“ pa nekako na Napoleona meri, ko pripoveduje evangeljsko dogodbo o Pilatu in njegovi ženi. Ko je namreč Pilat ravno Kristusa sodil, mu pošlje žena sporočilo: „Nič si ne daj opraviti s tém Pravičnim, ker veliko sem nocoj v sanjah terpela zavoljo Njega.“ Pilatova žena, Klavdija Prokula, je bila pozneje kristjana v Rimu, kamor je bila prišla, ko je bil njen mož cesarjevo milost zgubil ter bil v Lion pregnan. K temu „Unità“, Pilatu levite bere, koliko bolje bi bil on skerbela za se in za svojce, ako bi bil poslušal pobožni svet svoje žene! „Ko bi bili mi pričujoči,“ pravi dalje, „kadar je na sanje svoje žene z ramama zganil, rekli bi mu bili: Pilat, danes si mogočen in se posmehuješ;

toda roka Gospodova bode prav kmali zadela tvojo glavo. Šel boš v pregnanstvo in v revšini boš umerl. Tvoje ime bo za vse naslednje čase s sramoto vžgano, v tem pa bo Pravični, ki ga nasilstvu njegovih sovražnikov izdajaš, ko zmagovavec čez smert in pekel kraljeval na zemlji in v nebesih. Morebiti bi nas bil Pilat na ta priговор po svojih rabeljnih na križ pribil. Vender sleherni previdi, da bi se mu bili stokrat bolj dobromisleči skazali, kakor pa uni zaverženi, ki so se mu prilizovali da bi obsodbo Jezusa Kristusa iz njega izlesičili, ter so mu klicali: Nimamo kralja razun cesarja.“ —

Kakošno plačilo pa pridelujejo Italijani za svoje v nebo vpijoče krivice nad papežem, škofi, samostani itd? Lakota in draginja, da se Bogu usmili! „Corriere di Sardegna“ piše, da na otoku Sardinii je že sedaj draginja več kot je bila l. 1812, 1816, 1818, — in vender še živi ljudje pomnijo, da so takrat ljudje lakote merli. Takrat se je pomanjkanje začejalo mesca sušča in mal. travna, — letos pa že mesca grudna; in po deželi je še hujše kakor po tergih in mestih. — Iz tega vroka je tudi „Unità“ pred nekimi tedni italijanskemu zboru klicala: „Vi gospôda, ministri, starašini in zborniki, veste kaj vam je na dnevni red postaviti? Le eno samo vprašanje; to vse obsega: Lakota ljudstva. Minuli so časi, ko se vam je dalo reči: Ljudstvo hoče naravne meje, ljudstvo tirja odpravo mnihov in redovnic. To ljudstvo je lačno; to je vse Vi zborniki! Krona je 15. grud. oznanila 25 milijonom Italijanov, da ni več tujca na italijanski zemlji; pa bila bi mogla tudi pristaviti, da tudi nič več zlata ni v mošnjah, nič več moke v vrečah in nič več kruha v slamnicah. Italija strada od snežnikov do morja.“

Kratke naznanila. Vsa francoska obsadka na Mehikanskem je dospela v Vera Kruc in po nekoliko že v barke stopila, pravi „Volksztg.“ 2. sveč. — V Ameriki z vso ojtrostjo obnovljujejo postavbo za praznovanje nedelje; nemški radikali pa razdraženi kričijo zoper to. Sodnik okrajne hudsonske je véliki sodnii naročil, da naj vse tiste zapravdajo, kateri ob nedeljah upojljive pi-jače točijo ali dajó. — Več Madjarov, zavoljo žaljenega veličanstva zunaj dežele, je do dobrega pomilostenih. — Iz Hervaškega se resni glasovi slišijo, da ogerskega ministerstva ne bodo priznali, temuč da hočejo samostojnost trojedinega kraljestva po členu 42 deželnega zbora 1861. — Tista zanikerna „Gartenlaube“, ki jo je celo pruska vlada prepovedala v svoji državi, ni le samo svetovala, da naj se iz sv. pisma vse zaverže, kar pa met zapopasti ne more, temuč je tudi neko gavznenjo opico manjkaj za doktorja promovirala in med deos majorum gentium povzdignila, ker ta opica je znala tace pomoliti, kakor dosti psičkov, ker je gledala gosi in race v neki luži tako bistroumno kakor kak „naturforscher“ itd. ... Ali ni taka kultura vredna, da bi luč v laterni pred njo prižgal? Naj vender deržine in čitavnice ne bodo tako nepremišljene, da bi za take reči težko pridobljeni denar zametavale. — Neka žena v Hantford-u v Ameriki, ki se je pred nekimi tedni s svojim preljubim možem spet le prepirala, se je bila tako razpallila, da je iz hiše letela, in se v kup snega vsedla, je ondi do pozne noči čičala, ter je bila skorej zmerznila. Ko se je bila lepo ohladila, bila je tako pohlevna kakor ovčica. (N. Y. Herald.) — V državni zbor so na Dunaju zopet voljeni znani gg.: Kuranda, Mühlfeld, Schindler itd. To bo pa spet mlačve po konkordatu, škofih itd. itd. v slavo frajmavrarstva, judovstva itd. — Česki zbor je s 156 zoper 76 glasov sklenil, poslancev ne poslati v februarni zbor, razun v posvet za občne zadeve. — Nadvojvoda Štefan je ravno tisti dan na Laškem umerl, ko je bilo Madjarom ministerstvo dovoljeno. — Iz Kansas-a naznanujejo, da so Indijani ob Šmocky-

Hill-River-u 60 belih pomorili. — V novem Jorku je neki več zavarovavnic prišlo v prav nevaren stan zaradi obilnih pogoriš in barkolomov poslednji čas. — Admiral Tegethof biva v Filadelfii in obiskuje ondodni veliki vladini barkotesarski dvor. — Z Omahe v Nebraska naznanujejo, da so Indijani v Lawrence-Ranche-u več ljudi pomorili. — Po Ameriki laž trosijo, da so sv. Oče protestante iz Rima spodili in torej prekucuhi zbujaajo sovraštvo zoper katol. cerkev. —

Iz Ljubljane. V torek so imeli Alojzijanci posebno večernico v pričo svojih učiteljev, mnogo součencev in nekaj povabljenih gostov. Igrali so prav izverstno nemško žalo- in slovensko šalo-igro (oprosteni jetnik) tako, da so vsi pričujoči čudili se bistrim mladencem, kateri nimajo prilike se sukati med svetom in vaditi se po kazališčih, pa so vender tako hvalno zverševali vsak svoje opravilo. Taka verla mladina nam je pač vesela nada, katero Bog ohrani v prid domovini in v čast skerbnim vodnikom, kateri jo tolikanj marljivo napeljujejo na pot prave duhovne omike! Slava jim!

— 28. sveč. V današnjem deželnem zboru je bil na dnevnem redu odgovor na vladini dopis, ali adresa, katero je bral dr. Bleiweis prvič v slovenskem izviru in potlej v nemški prestavi. Adresa državnega zbora, odmenjenega na 18. sušca, ne spozná za vstavni zbor in po tem bi se móгло pošiljanje poslancev odpovedati; priznavajoč pa silo in rezne čase, hoče, da naj se poslanci volijo in pošljejo, in ob enem je v adresi prošnja, da naj se vstavna osnova, ki se napravi v državnem zboru, deželnemu zboru predloži. Manjšina velikih posestnikov je nato napovedala, da na adresu ne bo volila in se tudi posvetvanja zderži, ker nobeden izmed njih ni bil v odbor za adresu izvoljen. C. kr. namestnik pa nahaja v adresi prideržke in zoperpostavnost in napové, da tako se ne more dopustiti. Po kratkem odgovoru Sveteca in bar. Šlojsnika in po malem sejnem prenehljeju dr. Bleiweis poročevavec razodene v imenu odbora za adresu, da po njegovem umu in namenu adresa nima prideržkov, ampak le prošnjo do Nj. veličanstva, vendar pa da je odbor pripravljen v predgovoru nekatere besede izpustiti, ako bi utegnile sumljive biti. Šlojsnik, Svetec, Toman, Bleiweis so se razprave s ces. namestnikom vdeleževali ter se zavarovali zoper izraze „prideržki“ in „nepostavnost.“ Ker se niso mogli v naglici porazumeti in je cesarjev namestnik ob enem razodel, da je bilo za prevdarek adrese premalo časa, pa da ima tudi pooblastenje zbor pridoljšati, je g. predsednik to obravnavo na naslednji dan odložil. Danes tedaj se rešuje ta reč, ktere izida vse radovedno pričakuje. Pristaviti moramo, da zbor je adresu počéz z večino 24 glasov sprejel, posamezne razprave še ni bilo.

Iz Gradca 26. febr. *G.* Spet se razlega po mnogojezični Avstriji sto glasov iz deželnih zborov, in že se kaže, kje se imajo novih poslancev veseliti, kje kesati. Oh ubogi narodi! postavili so si v svoji stiski in nadlogi zastopnike svojih dragih pravic; — bodo jim li, kar so obetali, zvesti varhi, verli gospodarji, nevtrudljivi oskerbniki, bodo imeli v oku blagor, — pravi blagor svojih volivcev, ali bodo iskali le lastnega dobička? Milovanja vredno je zares ljudstvo, ki si včasi izbere v svoji nevednosti zagovornikov, ki so njegovi nasprotniki, sleparji, kateri potem v deželni hiši še na njega ne mislijo. — Če pogledamo v zборе takraj Litave, priznati moramo, da je storila dobra reč mnogo korakov naprej; konservativne moči stojijo v naj imenitnejših deželah terdno združene, zmagavne, nasproti zmedenim, needinim trumam sovražnih psevdoliberalcev, in nadjati se smemo, da bo vladala tudi v državnem zboru poštenost, resnica in pravica. Bodi poštenjakom

Bog pomočnik! „Če ne stavi on hiše, je prazno delo onih, kateri jo zidajo.“ — Med one deželne zборе, od kterih se ima najmanj dobrega, zlasti za Slovence nadjati, spada naš štajarski. Kakor na Francoskem Pariz, ima v naši deželi Gradec vso moč in oblast v rokah, on se imenuje glavo in serce štajarskega telesa, in jaz bi djal, da je — želodec; dežela pripravlja, on pa vživa. Morebiti ni v enem avstrijskem mestu toliko postopačev; imenujejo se pa ti ljudje: „inteligencijo“ ali omikance, in so navadno tujci. Ti ljudje nosijo tu veliki zvonec, — kakor godejo oni, pleše vse „Hoch vom Dachstein an — bis zum Wendenland am Bett der Frau!“ Nemški Štajarec je priprost delaven človek, pa ne blizo prebrisana glava, ko Slovenec; dá se tedaj lahko premotiti in voditi za nos, kateri bodi vsak mu je modrijan, če le ve dobro jezik obračati. Vpliv Gradca na druge mesta in terge, po teh pa na prosti — vedno konservativni narod je tedaj kriv, da na Štajarskem gospoduje celo majhna, pa nevtrudljiva, zvijačna stranka liberalcev. Njej je dobro in vgodno razno sredstvo za njene naklepe, in izrečena sovražnica je duhovništva in vere. Z novo vstavno dobo v Avstriji prisijali so ji srečni dnevi, zdaj se ji ne dá jezik zavezati, zdaj napenja vse žile, oteti deželo „verig ultramontancev, mračnjakov, babjovere in dušnega hlapčestva!“ — Tej stranki liberalcev stoji nasproti — žalibog! le majhna četica pravih móž, kateri so že sprevideli, da je izdajstvo, ne braniti zdravega ljudstva zoper kugo napčne kulture; oj, mnogo še je na tej strani križemrók, na marsikterem mestu še je spanje in nemarnost, kjer bi bilo treba da sveti luč! „Dobra, sveta reč se bo že sama brez nas branila,“ to je njihov piškavi izgovor. Pa veseli nas vsaj, da že imamo zdaj stranko, v deželi in v deželnem zboru, ki liberalcem nasprotuje, da-si je tudi v veliki manjšini. Imamo se zahvaliti posebno Slovincem, kateri so pri zadnjih volitvah storili na vsako stran svojo dolžnost. Naši slovenski poslanci imajo tu tudi med Nemci mnogo prijatelov, kateri zapopadejo, da dandanes ne gre tako za narodnosti, ko za druge više ideje; kajti nebi nam kratili gospodje liberalci narodnih pravic, ako bi prisegli v vsem drugem k njihovi zastavi. Tern v peti jim je naš narod zavolj tega, ker je terden steber katoličanstva in starih pravic. — Čudom čudimo se, da imajo naši nasprotniki toliko plemstva v svoji mavhi. Zgodovina od leta 1779 do današnjega dné kaže nam jasno, da žlahtniki sami sebi stavijo nož v serce, če — nezvesti svojim naravnim načelom — storijo zvezo z možmi, kateri teptajo vse pravo in sveto, pa še se dajo zmerjati: prostomiselnike!! Drugej, postavim na Českem, Moravskem in Avstrijskem se je visoko izobraženo plemstvo zavedelo svoje imenitne naloge, ali na Štajarskem gre mnogoterno na vrat na nos z liberalci. Koliko konservativnih sedi v deželni hiši? Pojdi jih štet. In vendar, če bi bilo na dotičnih mestih gibanje, kakor pri Slovincih, sedelo bi jih dvanajst. Nadjamo se, da bodo si prej ali poznej tudi štajarski plemenitniki iztrebili iz oči pesek, s kterim jih je oslepila njihovemu blagoru zoperna stranka. Pervi korak bi bilo treba storiti s tem, da bi se združile vse moči k utemeljenju dobrega, konservativnega katoliškega časnika, kateri bi stopal sovražnikom moško na greben. Zdaj še imamo v Gradcu časnike, kateri nosijo po deželi več strupa, ko zdrave hrane. Vendar o tem drugikrat kaj. Bodi nam Bog ščit! —

Méd in Pelin.

Učenih móž vprašanja in odgovori.

(Posl. M. Turk.)

10. Ktero dobro delo nikdo ne želi, da mu se vrača? Odg. Tisto dobro delo, ki ga bolniku skazujemo,

keďar ga v njegovi bolezni obiskujemo — nikdo ne želi biti bolan. Ko je nekdo v hudi bolezni ležal in posebno hvalo hotel skazati svojemu prijatelju, ki ga je prišel obiskat, mu reče, keďar se je ravno odpravljaj, da odide: „O da bi mi Bog dodelil milost, da bi kmalo tudi jaz v vsaki bolezni te mogel obiskati!“ Ali prijatelj mu odgovori: „Ne skerbi za to: vendar ti raje to dobro delo jaz skazujem, kakor da bi ga prejel od tebe.“

11. Komu in kdaj je darove ponujati in dobra dela skazovati nevarno? Odg.: Sumljivemu človeku; zakaj ako ga hvališ, mislil bo, da se iz njega norca delaš; ako mu strežeš, mislil bo, da ga žališ; nikomur ne veruje, ne čisla nobenega, in od vsacega beži. Cesarja Bazilija je neki dan, ko je bil na lovu, jelen z rogovi kviško vergel. Ko to njegov strežaj vidi, izdere naglo nož izza pasa, da cesarja reši. Namesto strežaja dobro plačati, dal mu je cesar glavo odsekati, češ, da ga je hotel z nožem umoriti.

12. Kdaj je pesem pesnikova naj bolj pohvaljena? Odg. Keďar se hvala v žepu čuti.

13. Kdo je rad bolan? Odg. Kdor se boji zdravnik plačati. Neki merzličan se je pogodil z zdravnikom da ga bo že plačal, ako ozdravi. Ko ga vidi njegova žena, kako obilo v merzlici vino v sé lije, ga dobro ošteje, ali on ji odgovori: Ali bi raji hotela da naj zdravnika plačam?

14. Ktere ribe so najboljše? Odg. Šola Salernitanska pravi: Ako so mehke, so boljše velike, ako so pa terde, bolje so male. Ko je neki Nasladinovič pri obedu v neki imenitni hiši videl spravljene večje ribe, kterih bi se bil rad najedel, in ker so bile majhne ribice predenj postavljene, jame ribo za ribo zdaj k ušesim, zdaj k ustim pritikati, in med tem nekaj šeptá, na to začne jokati. Ko ga okoli njega sedeči plemenitaši poprašujejo, zakaj da to dela? jim odgovori: Te ribice sem vprašal, če so keďar mojega očeta vidile, ki je kot ribar že davno vtonil; ali one mi odgovarjajo, da še niso zadosti stare, da bi mogle to vedeti, zato da naj vprašam stareje od njih.

15. Ktero blago je najboljše? Odg. Mlinarske koši, mesarski psi, in kerčmarski posli.

Česki deželni zbor je razpušen.

Dobrotni darovi.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

Skupnina prejšnjega računa 2535 gold. 32 kr., 3 ces. zlati. 4 1/2 križ. tol., 2 prosta tolarja in 8 dvajsetic. Dalje so darovali: Kucanj M., žup. v Prevarju 2 gold., Srednik Ant., žup. v Polji, Mlinarič J. v Leskovcu, Vaiksler J. pri sv. Barbari v Halozah, Stranjšak M., žup. v Zaverču, po 5 gld.; Trampuš J., kapl. v Zaverču, Ornik J., žup., Švajger G., kapl., oba pri sv. Vidu pod Ptujem; Kanceler P., žup., po 3 gld.; Hajc P. Benediktus, Petanjek L., vsi trije pri sv. Trojici v Halozah, zadnja dva po 1 gold.; Arnuš T., kapl. v Leskovci, Rajč Bož., kapl., po 2 gold. Slivniška fara 13 gold. 87 kr., Dolinar M., žup., Krogel M., kapl., oba v Slivnici; Rat Fr., župnik v Fravhajmu, po 5 gold. Iz Vojnika, bratovšina roženkranska 4 gold. 50 kr., gospá Kleinšrotova je nabrala 2 gold., gospá Vrečerjeva pridala 1 gold. Neimenovan 2 gold. 50 kr. Pečnik. kapl. v Lembahu 2 gld., Bohinc J., profesor (k prejšnjim 8 gld.) 10 gld., Ulaga Jož., dr. in profesor v drugič 10 gld., Pack M., korar 10 gld., vsi trije v Mariboru; Kandut J., tergovec na Reki, birmanec rajnega knezoškofa, 5 gold. — Preč. nadšk. konsist. v Gorici 22 gold. — Skupnina vseh dohodkov do 1. januarja 1867 — 2673 gld. 19 kr. — Za poštnino se je meseca grudna porabilo 67 kr., tedaj ostane čistih dohodkov 2672 gold. 52 kr., 3 ces. zlati, 4 1/2 križastih in 2 prosta tolarja in 8 dvajsetic.

Skupnina prejšnjega računa 2672 gld. 52 kr., 3 ces. zlati, 4 1/2 križastih, 2 prosta tol. in 8 dvajsetic. Dalje so darovali gg.: Cercej Jarne, kapl. v Šmartni pri Šaleku; Kočevar Štef., zdravnik

v Celji; Vokane Karl v Celji; Logar Jak., župn. v Beljani, po 5 gold. Neimenovan v Gorici 2 gold. (zadnja 2 po g. Pircu v Gorici.) Zorčič, kanonik v Maribori, za pervikrat 20 gld. Kačman And., dekan v Homenu, Čukoti Mart., vikar v Kobiloglavi, Lambar Ant., vik. v Štiaku, Roje M., vhodnik v Rajhenbergu, Mozetič Jož., duh. v Škerbeni, Pipan Jož., vik. v Vojšici, Doljak Val., vik. v Gorenškem, Fabian J., vikar v Keškavih, po 1 gld.; Pirc Jan., župn. v Rajhenbergu, 4 gld.; Ferenčak Fr., župn. v Kostrevnici, 10 gold.; gg. boslov. III leta v Mariboru k prejš. 28 gl. še 12 gl.; gg. boglov. II leta v Marib. k prejš. 20 gld. še 9 gld. Od Teržaške škofije smo spet dobili k prejš. 50 gld. še 12 gld. Člani Mariborske čitalnice so dali 13 gold. Skupnina vseh dohodkov 2963 gld. 2 kr.; za poštnino se je izdalo 56 kr.; tedaj še ostane čistih dohodkov mesca januarja 2962 gl. 46 kr. 3 ces. zlati, 4 1/2 križ. in 2 druga tol. in 8 dvajset. Opazka: Daritelji prejšnj. računa: V goriški nadškofiji so darovali gg. Vidmar Fr., vik. v Seduli, 5 gold.; Žnidarič And., kapl. v Koboridi, Flander Ant. v Serponici, po 3 gold.; Vogrič J., dekan v Bovecu, Jekše And., župn. v Kobaridi, Lapanja Juri v Kredu po 2 gld.; Leder And., Likar Jan., oba kapl. v Bovecu; Čenčič M. v Boreanci, Podreka Jož., župn. v Perginji, Logar Ant., kapl. v Serpenici, Gabersčik J., kapl. v Loki po 1 gold. Dr. Matija Prelog, denarničar.

V Mariboru 1. febr. 1867.

Za sv. Očeta Pija IX. Prečastita nebeška Kraljica in visoka gospa nebeških trum! Ti papeža in Rim mogočno vari, ko zapušajo ga kralji in cesarji. J. K. 10 gold. — Iz Šent-Janža na Dolenskem: N. Kos, 1 dvajsetico sr. Več neimenovanih: za srečno zadnjo uro 1 gold. Tri osebe vsaka po 1 deset. sr. st. den., za dar pobožnega življenja. Dekla križavec za 1 gld. 6 kr. st. d. za razširjanje svete katoliške cerkve. Gosp. oče 4 gold. sr. — Iz Šmartna na Dolenskem: Prosijoči blagoslova sv. Očeta v te-le namene: za odpuščenje grehov (1 dvajset.); za keršansko odrejo otrok (60 kr.); za odpuščenje grehov in srečno zadnjo uro (20 kr.) za blagoslov pri otrocih (10 kr.); za srečno zadnjo uro in odpuš. grehov (20 kr.); za sveto življenje in srečno smert (30 kr.). — Iz Šentvida p. Zat. Prosijoči blagosl. za pobožno življ. in srečno zadnjo uro 1 tol. za 2 gl. st. d. — Dobrotnica iz Z. L. daruje križavček za 1 gold. 6 kr. st. den. s prošnjo: naj bi sv. Oče pravo spoznanje, resnično spreobrnjenje, stanovitnost v dobrem in srečno zadnjo uro njej in drugim izprosili. — G. Mart. Skubic, dekan, 10 gold. Sv. Oče blagoslov sprositi pastirju in ovčicam. — Neka držina 1 zvezni tol. proseča blagoslova za srečno zadnjo uro. — Iz Loke 14 gld. več del v sr. in sicer: Šolarčki loški, ki prosijo sv. Očeta blagoslova sebi, svojim staršem in učenikom, 7 gld.; drugo pa: iz hvaležne ljubezni do sv. Očeta. — Iz Starega terga pri Poljanah: Ad bonam intentionem J. M. 6. gld. sr. — Iz Vodic Neimenovan 3 dvajsetice: Sveti Oče! prosite Slovencem za živo vero, trdno upanje in gorečo ljubezen. Neimenovan 50 kr. za duše v vicah in na čast Matere Božje — G. Č. v Helbelnu prosi blagoslova za svoje otroke in pošlje 2 gold. — Duhoven v Dolenskega, 1 dvojnat cekin in 1 velik tolar za 2 gld. — Neka mati prosi za blagoslov za spreobrnjenje svojih terdovratnih sinov 2 gold. sr. —

Opomb. Od naslednjih se nam je denar pomešal, da ne vemo prav, koliko na vsacega pride, ker na izročeni listkih ni bilo pri vsih razloženo; denara vsega je: 3 tol. po 2 gld. st. d., 4 zvezni tol., 3 gld. sr. v tol., 1 za 33 kr. st. den., 3 dvajset., 9 po 25. kr. sr., 1 za 10 kr. st. den., in 9 novih desetec; napisi so pa ti-le: Sveti Oče, sprositi trem osebam gnado Božjo in srečno zadnjo uro, 1 zvezni tolar, 1 tolar za 55. kr. — Sveti Oče, sprositi neki osebi gnado Božjo in srečno zadnjo uro 1 gl. a. v. — Sv. Oče, sprositi mi odpuščenje grehov, gnado Božjo in srečno zadnjo uro 2 zvezna tol. — Sv. Oče, sprositi nama posv. gnado Božjo in blagoslovite naji (?). — Sv. Oče, prosite en sam zdihljej v moj namen (?). Sv. Oče, sprositi trem osebam srečno zadnjo uro: 1 tol. za 2 gl. st. d., 1 tol. za 1 gl. a. v. 3 dvajset. Sveti Oče! Prosite nam, da bi vedno gorečniji molile, Jezusa vedno bolj ljubile, sv. Reš. Telo pogosto in vredno prejemale, vedno čiste neveste Jezusa ostale, in pa srečno zadnjo uro; tudi prosite za spreobrnjenje enega Očeta teh deklet. (?)

Za afrik. misijon. Z Zalega loga 3 gld. 15 kr. — G. J. P. 2 gold. —

Za uboge otročiče v Indii. Bratovšina presv. Detinstva Jezusovega na Gorenškem: 4 gold. 10 kr. v bank. (Oddali v knezoškof. pisarnico. Vr.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. — č. v — r: Lepa hvala, pa za zdaj je bilo prepozno. — G. T. v Pl.: Prejeli in bomo prevdarili. — G. J. Š. v Rimu: Blagovolite čakati na naš odg. — G. O. B.: Prej ko bo moč. — G. B.: Je že malo „post festum“, pa se boče vidilo.